

Politologie

AAAAAA konfucianismus, taoismus

- věda o vládnutí, orgnaizaci a stavbě státu
- již od starověku, ve středověku např. Niccoló Machiavelli (a jeho kniha Vladař), od r. 1880 katedra politologie na Kolumbijské universitě, jako separátní specializovaná věda po druhé sv. v.
- politologie se zabývá politikou (umění řídit stát), politickými stranami, zájmovými skupinami, politikou mocí (a jak by měla fungovat), státem (jak má vypadat, kdo ho má řídit ap.), politickými systémy, politickým chováním lidí, jejich míněním o politice, politickými ideologiemi a teoriemi, mezinárodními vztahy a organizacemi
- základní okruhy politologie:
 - dějiny politických teorií
 - politické instituce
 - politická sociologie
 - mezinárodní vztahy

1 Dějiny politického myšlení

- začínají již v antice, ve starověkém Řecku
 - *sofisté* - nezáleží na morálce, k moci se má dostat nejsilnější, cílem debaty není dojít k pravdě, ale obhájit si názor
 - **Sokrates** - je zapotřebí, aby v čele státu byli moudří jedinci, kteří poznali dobro, stoupenec aristokracie
 - **Platón** - sofokracie - vládce má vědět, má být moudrý král filosof, pak vrstva strážců - udržují pořádek v státě, pořádek státu, tito nemají mít sokroumé vlastnictví (epické řešení střetu zájmů?), dílo Ústava
 - **Aristoteles** - dílo Politika - je důležité, aby vláda byla v zájmu celku, v zájmu státu, prošel se studenty všechny řecké ústavy a našel šest typů státu, a to tři dobré (monarchie, aristokracie, politeia - vládne většina schopných a vzdělaných státu) a tři špatné
- ve středověku do toho těžce zasahuje křesťanství, vládne jeden či skupina (rozhodně ne normální člověk)
 - **sv. Augustýn** (Augustinus Aurelius) - patristika, jsou dobří lidi - od Boha a zlí lidi - od Dábla, dějiny jsou o boji dobra se zlem
 - **Tomáš Akvinský** - scholastika, přejímá Aristotelovo učení, racionalismus (věda dává smysl), tomismus (víra i racionalismus jsou validní cesty k pravdě)
- a konečně novověk, prvně samozřejmě v renesanci, 15. st., klesá vliv církve, klesá vliv jedince
 - **Niccoló Machiavelli** - dílo Vladař - popisuje vlády, jak se dostat k moci, jak vládnou atd.; vedla ho k tomu myšlenka sjednocení Itálie
 - Jean Bodin - teorie suverenity - stát má být suverenní organizace
- po renesanci, 17. st.
 - **Thomas Hobbes** - žil v době anglické občanské války, jeden ze zakladatelů tzv. smluvní teorie státu - říká, že před vznikem státu, když byl tzv. přirozený stav, tak platilo právo silnějšího, navzájem jsme si lidé byli nebezpeční („Homo homini lupus.“), v určité fázi se ale lidé domluvili, že se vzdají svých absolutních svobod vůči státu, který si založí, a stát jim za to poskytne nějaké výdobytky (bezpečí, nastaví pravidla chování), když už tedy stát vznikne tak má obrovskou sílu

- **John Locke** - představitel smluvní teorie, říká ale, že pokud stát vznikne, tak musí být jeho panovník nějak limitován a nemůže svévolně vytvářet zákony, nejlepší formou vlády tedy bude konstituční monarchie, požaduje dělbou státní moci - moc výkonnou oddělit od moci zákonodárné, pokud panovník nebude dodržovat smlouvu, tak ho lidé mají právo sesadit, jedním ze zakladatelů liberalismu, zdůrazňuje, že když vznikne stát tak nám nemůže sebrat naše přirozená práva - na život, na svobodu, na majetek
- a pak osvícenství, 18. st.
 - **Charles Louis Montesquieu** - k Lockově teorii přidává oddělení třetí moci - soudní, tím chce zajistit neuzurpovatelnost moci (lol)
 - **Jean Jacques Rousseau** - oponent ke smluvní teorii - před státem bylo všechno skvělé, že všechno se kazí se vznikem soukromého vlastnictví, se vznikem státu, nejde to ale spravit tím, že zrušíme stát, ale tím, že se budeme na tvorbě státu a především jeho zákonů podílet všichni a všichni budeme pak tyto zákony všichni dodržovat a aby všichni byli před zákonem rovni, taky zastánce přímé demokracie - máme mít malé státečky, každý má mít možnost (a má se) podílet na státě
 - **Immanuel Kant** - říká, že je potřeba do státu vnést morálku, chovat se správně a jít příkladem
- jedeme do 19. st.
 - **Georg F. W. Hegel** - „pruský státní ideolog“, stát je důležitější než jednotlivci
 - **Karl Marx** - odstranit soc. třídy, ať jsou si všichni rovni, ideolog socialismu, komunismu
 - **John Stuart Mill** - ideologie sociálního liberalismu - stát má mít i sociální funkci, ne všichni mají v kapitalistickém státě rovné možnosti a tohle bychom měli spravit
 - **Max Weber** - kapitalismus se zrodil z protestantských náboženství
- 20. st. uuu
 - **Karl R. Popper** - velký kritik totalitních režimů, totalitní režimy jsou nezdravé, uzavřené a lidstvu neprospívají
 - **Hannas Arendtová** - kritizuje totalitní režimy, psala o tom, že vlastně někteří náckové nejsou vinní, že je poslouchali příkazy
- naši filosofové máčející se v politologii
 - **Mistr Jan Hus** - volnost víry
 - **Petr Chelčický** - pacifista
 - **Jiří z Poděbrad** - idea evropské jednoty
 - **Jan A. Komenský** - domníval se, že když budou vládnout vzdělanci tak nebudou války, že by měl být jeden světový jazyk
 - **Bernard Bolzano** - dílo O nejlepším státě (další utopie)
 - **František Palacký** - prosazoval ideu austroslavismu - aby vznikla na habsburském území federace rovnocenných národů
 - **Tomáš G. Masaryk** - prostě Masaryk, idk
 - **Edvard Beneš** (jak taky jinak) - no tipni si, dělal to co Masaryk

2 Stát

Definice: Sdružení AAAAAAAAAA

- zabývá se jím státověda, tedy jako součást politologie
- první státy vznikají ve starověku, na území Mesopotámie, Egypta, Číny, Indie
- řec. polis, lat. civitas, od renesance lat. stato - řád, status
- co musí vykazovat každý stát, **znaky státu**:
 - obyvatelstvo - alespoň částečně stále
 - státní hranice - vymezené území nad kterým stát udržuje kontrolu
 - svrchovanost a suverenita - svobodně se mohou rozhodovat o vnitřních a vnějších záležitostech
 - státní správa, státní moc - ústavní instituce, státní aparát včetně ozbrojené moci, policie, ale i ostatních institucí, např. školy, zdravotnictví
 - právo - stát tvoří právní normy a garantuje, že zákony budou dodržovány or else
 - (mezinárodně-)právní subjektivita - stát může samostatně vstupovat do vztahů s ostatními státy
- **funkce** (správně fungujícího lol) **státu**:
 - vnitřní
 - * bezpečnostní - zajišťuje bezpečnost občanů, bezpečnost jejich majetku apod.
 - * právní - tvoření a upravování zákonů a norem
 - * ekonomická - nastavení podmínek fungování ekonomiky, garance těchto podmínek
 - * sociální - sociální zabezpečení starých, nemocných, apod.
 - * kulturní - školství, kultura, věda a výzkum, atd.
 - vnější
 - * diplomatická - zajištění a udržování vztahů s ostatními zeměmi
 - * bezpečnostní - ochrana před případným napadením státu
 - * regulace zahraničního obchodu - stanovení podmínek pro zahraniční obchodní vztahy
- **teorie vzniku státu**:
 - prvotní - jak vznikají státy z ničeho
 - * smluvní = konsensuální - lidé se domluvili, že si udělají stát, že se vzdají určitých svobod za účelem nějakých věcí, které jim poskytne stát
 - * náboženská - stát má božský původ, je, protože to tak bůh chce
 - * theokratická - nejen stát, ale i panovník je božského původu
 - * patriarchální - srovnávají stát a rodinu - otec jako hlava rodiny a panovník jako hlava státu - jak se rozrůstá rodina, tak se rozrůstá stát
 - * mocenská - lidé jsou náchylní buď k tomu někoho ovládat, nebo být ovládáni, stát je tedy tohoto produkt - silný vládne nad slabším
 - * násilí - stát chápán jako produkt války
 - druhotná - státy vznikají spojováním nebo rozdělováním již existujících států
- **formy státu**
 - podle způsobu vykonávání státní moci
 - * demokracie – vláda lidu

- znaky demokracie
 1. pravidelné, rovné, svobodné volby
 2. svoboda slova, projevu, svoboda shromažďování, nezávislá média
 3. právní stát – vztah občana a státu je vymezen zákonem, nikdo si nemůže vymýšlet pičoviny
 4. dodržování lidských práv a svobod
 5. dělba státní moci – zmenožnění strhnutí státní moci
 6. menšina respektující rozhodnutí většiny
 7. fungování politické kultury – konstruktivní kritika, respektování práv, atd.
- přímá – všichni občané se přímo podílejí na vládě, např. referendum, plebiscit, např. řecký městský stát (nejblíže Švýcarsko – polopřímá demokracie)
- nepřímá (representativní) – občané se podílejí nepřímo, pomocí volených zástupců
- * autokracie – samovláda, vláda jednotlivce nebo úzké skupiny
 - znaky autokracie
 1. nedodržování lidských práv a svobod
 2. represe opozice
 3. vládce si dělá co chce
 - absolutismus – autokracie, která tak má fungovat
 - diktatura – autokracie, která vznikla nějakým zvrtnutím ne-autokracie
 - despotie – AAAAAA
 - totalitarismus – snaha o absolutní kontrolu občanů, nejen v politickém a veřejném životě
 - dále např. aristokracie (vláda urozených), timokracie/plutokracie (vláda bohatých), ochlokracie (vláda lůzy), sofokracie (vláda moudrých), oligarchie (vláda úzké skupiny (ne nutně se společnou atributou))

- idk

3 Národ

- společenství lidí se stejnou národností – patřící k jednomu etnickému celku (společný původ, tradice, zvyky, jazyk, popř. náboženství)
- často žije na určitém území, zde si může i vytyčit svůj vlastní (národní) stát
- národní příslušnost - národ (národnost) ke které se člověk hlásí
- nacionalismus - hrdost na národ (pozitivní x negativní)
- kosmopolitanismus (idk) - „světový národ“

AAAAAAAAAA 22.3.2023 AAAAA třeba tak 200 hodin reálně, viz Dominik

- věda o hospodářství – ekonomie – zabývá se hospodářstvím a chováním lidí v podmínkách omezených zdrojů (omezené surové zdroje, omezené množství práce, omezený kapitál)
- ekonomika – to hospodářství
- střet mezi neomezenými lidskými potřebami a omezenou dostupností statků, služeb
- dle díla Oikonomikos od Xenofona – zabývá se zde jak nejlépe hospodařit na půdě
- dělení ekonomie mikro x makro

- mikroekonomie – sleduje chování jednotlivých ekonomických subjektů – domácnosti, firmy, spotřebitelé
 - ekonomie peněženky, otázky poptávky, nabídky, vlivu daní, cen
- makroekonomie – sleduje fungování celkového systému ekonomie, sleduje ekonomiku jako celek – státy, svět – otázky HDP, inflace, nezaměstnanosti, určování daní, politiky státu
- dělení ekonomie pozitivní x normativní
 - pozitivní – popisuje to, co je
 - normativní – popisuje jak by to správně mělo být
- statky
 - volné – volně dostupné – např. vzduch
 - vzácné/ekonomické – někdo je musí vyrobit, musíme za ně poskytnout protihodnotu – věci, co si půjdu koupit, služby co si můžu koupit